

28. Odpoveď ministerky kultúry Slovenskej republiky Martiny Šimkovičovej na interpeláciu poslankyne Národnej rady Slovenskej republiky Veroniky Veslárovej podanú 13. augusta 2025 vo veci prístupnosti kultúry pre ľudí so zdravotným postihnutím

Martina Šimkovičová
ministerka
Námestie SNP 33, 813 31 Bratislava

KANCELÁRIA NR SR PODATEĽŇA	
Došlo: 10 -09- 2025	
Číslo záznamu: 18341	Číslo spisu: MK-0001-0096/2025-232
Listy: 10/- Prílohy:	Vybavuje:

Bratislava 10. septembra 2025
Číslo: MK-3759/2025-110/14300

Vážená pani poslankyňa,

v zmysle § 130 zákona Národnej rady Slovenskej republiky č. 350/1996 Z. z. o rokovacom poriadku Národnej rady Slovenskej republiky v znení neskorších predpisov Vám predkladám odpoveď na Vami položenú interpeláciu.

Vami položená otázka vo veci odporúčania zo správy Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2024:

Zabezpečiť verejné označenia v Braillovom písme a ľahko čitateľných formách, ako aj živú asistenciu, sprostredkovateľov, sprievodcov, predčítavateľov, prístupné informačné stánky, automaty s lístkami, webové stránky, mobilné aplikácie a profesionálnych tlmočníkov posunkového jazyka s cieľom uľahčiť prístup do budov, dopravných prostriedkov a do iných verejne prístupných zariadení.

1. Keďže kultúra by mala byť prístupná v zmysle Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím aj pre ľudí so zdravotným postihnutím, v akom stave je toto odporúčanie? V akých inštitúciách ste už splnili toto odporúčanie?

Vážená pani poslankyňa,

citované odporúčanie pochádza zo *Správy o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2016*. Ministerstvo kultúry Slovenskej republiky (ďalej len „MK SR“) nebolo explicitným adresátom pôvodného odporúčania formulovaného v *Správe o činnosti komisára pre osoby so zdravotným postihnutím za rok 2016*. Odporúčanie prekračuje právomoci MK SR, a preto v záujme efektívnej implementácie odporúčania naprieč rezortmi sme v januári 2025 navrhli Úradu komisára pre osoby so zdravotným postihnutím rozšírenie okruhu zodpovedných rezortov o ďalšie ústredné orgány štátnej správy a orgány územnej samosprávy (napr. MIRRI SR, MPSVR SR a i.). Navrhujeme o. i. doplniť napr. Úrad pre územné plánovanie a výstavbu SR v súvislosti s prijímaním novej stavebnej legislatívy a nadväzujúcich podzákonných noriem (napr. novelizácia vyhlášky Úradu pre územné plánovanie a výstavbu, ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška Ministerstva životného prostredia Slovenskej republiky č. 453/2000 Z. z., ktorou sa vykonávajú niektoré ustanovenia stavebného zákona.). Na túto skutočnosť som upozornila ja ako ministerka kultúry komisárku pre osoby so zdravotným postihnutím listom č. MK-3923/2025-110/3655 z 30. januára 2025.

Ministerstvo kultúry SR sa aktívne podieľa na implementácii Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím prostredníctvom spolupráce s Ministerstvom práce, sociálnych vecí a

rodiny SR, ktorý je gestorom dohovoru, na plnení úloh Národného programu rozvoja životných podmienok osôb so zdravotným postihnutím a aktívne sa zúčastňuje na rokovaní Rady vlády SR pre osoby so zdravotným postihnutím. MK SR sa kontinuálne snaží zlepšovať prístup osôb so zdravotným postihnutím ku kultúre, mediálnym a audiovizuálnym obsahom a tiež do kultúrnych zariadení.

Multimodálny prístup

V gescii MK SR bol v roku 2022 prijatý zákon č. 264/2022 Z. z. o mediálnych službách a o zmene a doplnení niektorých zákonov (zákon o mediálnych službách). S účinnosťou od 1. januára 2027 je podľa § 55 ods. 1 zákona o mediálnych službách verejnoprávny vysielateľ povinný zabezpečiť multimodálny prístup k televíznej programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní všetkých ním vysielaných televíznych programových služieb

- boli všetky programy sprevádzané titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím alebo tlmočené do slovenského posunkového jazyka alebo v slovenskom posunkovom jazyku,
- bolo najmenej 50 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Oprávnený vysielateľ je podľa § 55 ods. 3 od 1. januára 2025 povinný zabezpečiť multimodálny prístup k televíznej programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní všetkých televíznych programových služieb takéhoto vysielateľa bolo najmenej

- 25 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím alebo tlmočených do slovenského posunkového jazyka alebo v slovenskom posunkovom jazyku a
- 10 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich.

Zákon o mediálnych službách okrem iného upravuje definície pojmov ako titulky pre osoby so sluchovým postihnutím či hlasové komentovanie pre nevidiacich a v prechodných ustanoveniach je upravené postupné navyšovanie minimálneho percentuálneho podielu programov s multimodálnym prístupom tak, aby bol vo vysielaní zabezpečený najneskôr od 1. januára 2027 minimálny percentuálny podiel programov s multimodálnym prístupom podľa § 55 a nasledujúcich tohto zákona.

Podľa platného zákona o mediálnych službách je verejnoprávny vysielateľ povinný

- v období od 1. januára 2025 do 31. decembra 2025 zabezpečiť multimodálny prístup k televíznej programovej službe, a to tak, aby vo vysielaní všetkých ním vysielaných televíznych programových služieb bolo najmenej
 - a) 65 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím,
 - b) 10 % všetkých vysielaných programov tlmočených do slovenského posunkového jazyka alebo v slovenskom posunkovom jazyku,
 - c) 35 % všetkých vysielaných programov sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich

- v období od 1. augusta 2022 do 31. decembra 2026 v rámci ustanoveného podielu programov s multimodálnym prístupom zabezpečiť, aby bolo
 - a) najmenej 25 % všetkých vysielaných spravodajských programov a publicistických programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím, tlmočených do slovenského posunkového jazyka alebo v slovenskom posunkovom jazyku, najmenej 15 % všetkých vysielaných detských programov sprevádzaných titulkami pre osoby so sluchovým postihnutím a najmenej 15 % všetkých vysielaných detských programov tlmočených do slovenského posunkového jazyka alebo v slovenskom posunkovom jazyku,
 - b) sprevádzaných hlasovým komentovaním pre nevidiacich najmenej 25 % všetkých vysielaných detských programov a publicistických programov.

Oprávnený vysielateľ je povinný

- v období od 1. januára 2024 do 31. decembra 2026 na základe ním schváleného akčného plánu v oblasti multimodálneho prístupu každoročne zvyšovať minimálny percentuálny podiel programov s multimodálnym prístupom oproti predchádzajúcemu obdobiu.

Akčný plán zverejňuje vysielateľ na webovom sídle svojej programovej služby a je zverejnený aj na webovom sídle regulátora (<https://rpms.sk/akcne-plany-televiznych-vysielatelov>).

Požiadavky, ktoré musia spĺňať titulky sprevádzajúce audiovizuálne diela, programy televíznej programovej služby a programy audiovizuálnej mediálnej služby na požiadanie ustanovuje vyhláška Ministerstva kultúry Slovenskej republiky č. 318/2023 Z. z. o titulkoch pre osoby so sluchovým postihnutím. Vyhláška č. 318/2023 Z. z. ustanovila prechodné obdobie do 31. decembra 2024. Od 1. januára 2025 musia titulky k programom vysielaným naživo a zabezpečené simultánnym prepisom hovoreného prejavu spĺňať požiadavky ustanovené v § 7.

Od júna 2025 predmetný zákon upravuje aj práva a povinnosti poskytovateľov služby multimodálneho prístupu, ktoré o. i. zahŕňajú povinnosť zabezpečiť elektronického programového sprievodcu, ktorý je vnímateľný, ovládateľný, zrozumiteľný, spoľahlivý a poskytuje informácie o jeho dostupnosti a prístupnosti pre nepočujúcich a nevidiacich a povinnosť poskytovať multimodálny prístup v plnej miere v primeranej kvalite na účel presného zobrazenia dobre synchronizovaného so zvukom a obrazom, pričom sa umožní používateľovi ovládať ich zobrazovanie a používanie.

Dohľad nad dodržiavaním povinností vysielateľov v oblasti multimodálneho prístupu vykonáva Rada pre mediálne služby.

Dotačný systém Ministerstva kultúry SR

Efektívnym a dlhodobo fungujúcim finančným nástrojom smerujúcim k realizácii predmetnej úlohy v rezorte MK SR je dotačný program Kultúra znevýhodnených skupín, ktorý umožňuje naplňať a rozvíjať kultúrne potreby osôb so zdravotným postihnutím a inak znevýhodnených skupín obyvateľstva. Každoročne je v rámci neho vyčlenených 980 000 € na podporu kultúrnych

projektov v oblasti živej kultúry, vydavateľskej a publikačnej činnosti, periodickej tlače (noviny a časopisy), neformálneho vzdelávania, fyzickej debarierizácie a informačnej debarierizácie. Prostredníctvom tohto dotačného programu sú podporované kultúrne aktivity osôb so zdravotným postihnutím alebo inak znevýhodnených skupín obyvateľstva, a to aj kultúrna aktivita týchto osôb a skupín zahŕňajúca podporu rovnosti príležitostí, integrácie do spoločnosti, prevencie a eliminácie všetkých foriem násilia, diskriminácie, rasizmu, xenofóbie a extrémizmu, podporu výchovy k tolerancii, posilnenia sociálnej a rodinnej súdržnosti a rozvoja medzikultúrneho dialógu.

Od roku 2021 sa možnosť podpory v rámci dotačného programu Kultúra znevýhodnených skupín rozšírila o nový podprogram Fyzická debarierizácia, ktorý je zameraný na podporu odbúravania fyzických bariér a podporu prístupnosti kultúry pre osoby so zdravotným postihnutím – na zlepšenie prístupnosti kultúrnej infraštruktúry a lokalít kultúrneho dedičstva osobám so zdravotným postihnutím s preferenciou samoobslužných riešení a univerzálneho dizajnu. Od roku 2022 sa možnosť podpory rozšírila o nový podprogram Informačná debarierizácia, ktorý vznikol oddelením z pôvodného podprogramu Živá kultúra a jej sprístupňovanie.

Verejné štatistiky s prehľadom podporených aj nepodporených projektov sú dostupné prostredníctvom webového sídla MK SR.¹

Ďalšie aktivity MK SR v oblasti inklúzie osôb so zdravotným postihnutím

V roku 2024 na objednávku MK SR vypracovalo Výskumné a školiace centrum bezbariérového navrhovania Fakulty architektúry a dizajnu STU v Bratislave *Rukoväť debarierizácie kultúrnej infraštruktúry*.² Primárnym cieľom metodiky je edukovať žiadateľov a zvýšiť kvalitu predkladaných projektov.

V decembri 2024 MK SR zrealizovalo vzdelávacie podujatie pre organizácie vo svojej zriaďovateľskej pôsobnosti pod názvom Otvorené, ústretové prístupné – kultúrne inštitúcie na ceste k debarierizácii II. Cieľom podujatia bolo priniesť rezortným organizáciám užitočné informácie z oblasti sprístupňovania kultúrnej infraštruktúry a kultúrnych obsahov pre osoby so zdravotným postihnutím. Súčasťou podujatia boli odborné príspevky z oblasti univerzálneho navrhovania, zrozumiteľnosti, príklady dobrých a zlých skúseností v sprístupňovaní kultúry, ako aj panelové diskusie rezortných organizácií s reprezentantmi osôb so zdravotným postihnutím a odborníkmi.

Pamiatkový úrad SR zverejnil v roku 2023 metodiku Bezbariérové navrhovanie,³ ktorá vznikla v rámci implementácie projektu v rámci Plánu obnovy a odolnosti. Metodika reflektuje nielen súčasné požiadavky na výstavbu v oblastiach stavebno-technických alebo reštaurátorských zásahov, ale venuje sa aj predmetu a rozsahu nárokov univerzálneho navrhovania (princípy univerzálneho navrhovania, fyzická prístupnosť a užívateľnosť, kognitívna prístupnosť a zrozumiteľnosť).

¹ <https://ds.culture.gov.sk/#5ca7e12f-a240-4f50-9cef-8130458b93fd;81a408a5-a096-eff1-e9f4-160eb00bd695>

² https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/MK-Rukovat_3.2025.pdf

³ https://www.pamiatky.sk/fileadmin/documents/PAMIS/metodiky/B/11_Sucasne_poziadavky_na_vystavbu/Bezbarierove_navrhovanie.pdf

MK SR v rokoch 2017 a 2022 zrealizovalo dotazníkový prieskum o stave fyzickej a informačnej debarierizácie v organizáciách v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR. Súčasťou zisťovania boli aj otázky smerujúce k vyčísleniu debarierizačného dlhu v rezortných organizáciách.⁴ Debarierizačný dlh rezortu kultúry bol vyčíslený na 21,5 milióna eur.

Obdobný prieskum v prostredí registrovaných cirkví a náboženských spoločností bol vykonaný v roku 2022.⁵

MK SR vytvorilo Slovenskú autoritu pre Braillovo písmo doplnením zriaďovacej listiny Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči s účinnosťou od 15. decembra 2020. Vytvorením Slovenskej autority pre Braillovo písmo MK SR prispelo k implementácii Dohovoru OSN o právach osôb so zdravotným postihnutím a splnilo odporúčanie Výboru OSN pre práva osôb so zdravotným postihnutím. Vytvorenie tohto špecializovaného pracoviska zároveň dáva priestor na riešenie praktických problémov, s ktorými sa stretávajú osoby so zrakovým postihnutím pri používaní Braillovo písma.

MK SR poskytlo priestor Dvorany na slávnostný podpis deklarácie o kodifikácii slovenského posunkového jazyka, ktorý sa uskutočnil 23. septembra 2020. Slovenský posunkový jazyk je od roku 2018 zapísaný do Reprezentatívneho zoznamu nemotného kultúrneho dedičstva Slovenska.

Prístupnosť organizácií v zriaďovateľskej pôsobnosti MK SR

BIBIANA – medzinárodný dom umenia pre deti

Pri tvorbe programových plánov sa prihliada na potreby všetkých detí, aj detí so zdravotným znevýhodnením. Prejavuje sa to i pri všetkých široko koncipovaných aktivitách, ktoré podporujú inklúziu. BIBIANA je dynamický priestor, kde sa výstavné expozície pravidelne kompletne menia. Z tohto dôvodu nie je možné trvalé označovanie v Braillovom písme, avšak potreby detí so zdravotným znevýhodnením sú systematicky zohľadňované prostredníctvom špeciálnych projektov, živých foriem asistencie a spolupráce s odborníkmi. Základné informácie o výstavách a programoch poskytuje návštevníkom pokladňa BIBIANY hneď pri vstupe, vo výstavných priestoroch sú k dispozícii lektorky, ktoré poskytujú návštevníkom živú asistenciu - návštevníka usmernia, poskytnú podporu a pomoc, odborná pomoc a podpora je aj v knižnici BIBIANY, kde sú pre návštevníkov aj knihy v rôznych špeciálnych formátoch. Tu podporu poskytujú knihovníčky a lektorky.

Od januára 2025 BIBIANA raz mesačne realizuje projekt Tiché prechádzky v spolupráci s katedrou špeciálnej pedagogiky Pedagogickej fakulty UK v Bratislave. V rámci projektu sú vo výstave lektorky – študentky špeciálnej pedagogiky, ktoré poskytujú návštevníkom výklad v slovenskom posunkovom jazyku.

Výstava ZMYSEL TO MÁ AJ BEZ ZMYSLOV: Výstava prezentuje knihy zo zbierok BIBIANY o deťoch so zdravotným znevýhodnením v rôznych formátoch, vrátane hmatových a ľahko čitateľných, a umožňuje návštevníkom zažiť situácie zo života detí so zmyslovým alebo

⁴ https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2020/02/info_debar_all.pdf a <https://www.culture.gov.sk/wp-content/uploads/2019/12/03-vlastnymat-1.pdf>

⁵ <https://www.culture.gov.sk/posobnost-ministerstva/cirkvi-a-nabozenske-spolocnosti/dokumenty/debarierizacia-v-cirkvach-a-nabozenskych-spolocnostiach/>

komunikačným hendikepom. V roku 2018 bola v BIBIANE a odvtedy putuje po Slovensku. Aktuálne bola v Liptovskom Mikuláši.

V októbri 2025 bude mať premiéru predstavenie Hrdina – špeciálne upravené divadelné predstavenie pre deti s poruchami sluchu.

Do priestoru pre verejnosť je zabezpečený bezbariérový vstup. Toaleta pre osoby so zdravotným postihnutím sa nachádza na prízemí. Webové sídlo bude inovované.

Divadelný ústav (DÚ)

Prístupnosť webových sídel DÚ je v súlade so zákonom č. 95/2019 Z. z. a vyhlášky č. 78/2020 Z. z. Úradu podpredsedu vlády pre investície a informatizáciu o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy a príslušnými vykonávacími predpismi.

DÚ nemá vlastnú budovu – budova, v ktorej sídli DÚ, je majetkom v správe MK SR a DÚ je jednou z viacerých inštitúcií, ktoré si v nej prenajímajú priestory.

DÚ ponúka zľavnené vstupné pre osoby so zdravotným postihnutím na predstavenia v Štúdiu 12. Všetky záznamy, ktoré sú dostupné online, sú titulkované. V roku 2019 vydal DÚ publikáciu Divadlo a zdravotné znevýhodnenie.⁶

Divadlo Nová scéna (DNS)

DNS nemá zabezpečené označenie v Braillovom písme, ani nedisponuje živou asistenciou, sprostredkovateľmi, sprievodcami, predčítavateľmi atď.

V rámci svojich individuálnych aktivít však spolupracuje s OZ Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich. V spolupráci s OZ DNS zorganizovalo niekoľko predstavení tlmočených do slovenského posunkového jazyka. Takto boli pretlmočené inscenácie Sex pre pokročilých, Výstup, Aj muži majú svoje dni. V ďalšom období DNS rokuje s OZ Myslím – centrum kultúry Nepočujúcich o tlmočení inscenácie Dáš to! (predpokladaný termín realizácie: november/december).

Hudobné centrum (HC)

Hudobné centrum nemá vlastné budovy, sály či iné zariadenia, v ktorých organizuje umelecké podujatia, ale vždy rieši usporiadanie koncertov a podobných umeleckých vystúpení prenájmom resp. vypožičaním priestorov alebo spoluprácou s majiteľmi nehnuteľností. HC nemá dosah na označovanie podujatí v Braillovom písme. HC má responzívny web a verziu pre mobilné telefóny a zavedené štandardy WCAG – implementované pravidlá pre tvorbu bezbariérového webu.

Národné divadlo Košice (NDK)

V rámci zlepšovania prístupnosti priestorov a služieb pre osoby so zdravotným postihnutím prijalo NDK viaceré opatrenia. Návštevníkom so špecifickými potrebami vie NDK zabezpečiť asistenčné služby uvádzačov. V budove NDK je k dispozícii samostatný bezbariérový vchod určený pre osoby so zdravotným postihnutím a v prípade potreby je dostupná asistovaná pomoc pri vstupe. Webové sídlo NDK bude priebežne upravované s prihliadnutím na odporúčania pre digitálnu inklúziu. NDK zvažuje aj vývoj mobilnej aplikácie.

⁶ <https://www.theatre.sk/knihy/publikacie/divadlo-a-zdravotne-znevychodnenie>

Národné osvetové centrum (NOC)

NOC priebežne prijíma opatrenia na zlepšenie prístupnosti svojich priestorov a služieb v súlade s odporúčaniami komisára pre osoby so zdravotným postihnutím.

V oblasti fyzickej dostupnosti boli priestory NOC nachádzajúce sa v budove, pôvodne neprispôsobenej potrebám osôb so zdravotným znevýhodnením, postupne upravené. K dispozícii sú viaceré rampy a výtah, ktoré zabezpečujú bezbariérovú prístupnosť priestorov NOC vrátane V-klubu a výstavných priestorov. Bezpečnosť a navigácia v priestoroch budovy je ďalej zabezpečená prostredníctvom asistencie strážnej služby, ktorá podľa potreby poskytuje sprievod a pomoc. Bezbariérová toaleta nie je k dispozícii.

NOC podporuje rozvoj kultúrnych aktivít, ktoré sú prispôsobené aj potrebám osôb so zdravotným znevýhodnením (bezbariérovosť, tlmočníci/komentátori na vybraných podujatiach). Príkladom je pravidelná spolupráca s Občianskym združením nevidiacich Ambrelo pri realizácii koncertu pre nevidiacich, s cieľom zvýšenia dostupnosti a účasti osôb so zrakovým znevýhodnením na kultúrnom živote.

Pri realizácii podujatí NOC nie sú vytvárané špeciálne oddelené miesta určené výhradne pre osoby so zdravotným postihnutím (s výnimkou štandardne poskytovaných miest, napr. pred pódium a pod.). Cieľom je zabezpečiť ich plnohodnotnú inklúziu a nie separáciu od ostatných účastníkov. Špecifickým potrebám sa pracovníci zabezpečujúci priebeh podujatia snažia vyhovieť operatívne, a teda prispôbením priamo na mieste a podľa potreby konkrétnej osoby, s cieľom aby sa osoba cítila prirodzene súčasťou podujatia.

V oblasti digitálnej dostupnosti boli formou prioritného projektu požadované finančné prostriedky na realizáciu spracovania a implementácie titulkov pre vybrané audiovizuálne materiály, prezentujúce kultúrne dedičstvo Slovenska. Ide o zavedenie titulkov pre nepočujúcich a nedoslýchavých (SDH – Subtitles for the Deaf or Hard-of-Hearing) a videotitulkovania s využitím slovenského posunkového jazyka (SPJ) k audiovizuálnym materiálom publikovaným na platforme Slovakiana.sk, ako aj o zjednodušenie navigácie na tejto webovej stránke. Prioritný projekt nebol zatiaľ vyhodnotený, a teda návrh nebol implementovaný.

Pamiatkový úrad Slovenskej republiky (PÚ SR)

Webové sídlo www.pamiatky.sk je optimalizované pre osoby so zdravotným postihnutím.

Do budovy sídla PÚ SR počas stránkových hodín je medzi jednotlivými poschodiami možnosť využitia výtahu, ku ktorému je bezbariérový prístup, ktorý je umožnený aj do zasadacej miestnosti z dvorovej časti úradu, kde sa vo vzťahu k verejnosti každoročne uskutočňuje Verejný odpočet a prezentácia činnosti úradu. Bezbariérový prístup je umožnený aj do krajských pamiatkových úradov v Nitre, Trenčíne a Prešove. Pre ostatné krajské pamiatkové úrady v Bratislave, Trnave, Banskej Bystrici, Žiline a Košiciach, sídliaich v objektoch národných kultúrnych pamiatok, požiadal PÚ SR o pridelenie finančných prostriedkov na zabezpečenie bezbariérového prístupu formou schodolezov. Tejto žiadosti doposiaľ nebolo vyhovené.

PÚ SR – Múzeum Červený Kláštor, národná kultúrna pamiatka Kláštor kartuziánov v obci Červený Kláštor: Múzeum nemá k dispozícii materiály v Braillovom písme, disponuje však ľahko čitateľnými materiálmi (písaný sprievodca v slovenskom jazyku a v cudzích jazykoch), ktorých súčasťou je mapka areálu s navigáciou na obsluhu digitálnej expozície; brožúry obsahujú presné inštrukcie pohybu po objekte a to, akým spôsobom ovládať napr. digitálny herbár, animácie mníchov a Kódexy. V expozícii múzea sú k dispozícii haptické prvky pre nevidiacich a

slabozrakých návštevníkov (zmenšený model areálu kláštora, herbár, mníšske rúcho, materiály potrebné na výrobu mníšskeho habitu). Digitálny herbár obsahuje aj čuchové prvky. Počas letnej sezóny (júl–august) ponúka múzeum pravidelné komentované vstupy s lektormi vo viacerých denných časoch. V ostatnom období roka sú sprievody dostupné po predchádzajúcej objednávke. Služby profesionálnych tlmočníkov slovenského posunkového jazyka múzeum zatiaľ neponúka. Múzeum ponúka voľne dostupnú mobilnú aplikáciu Červený Kláštor a audioguide prostredníctvom QR kódu v slovenskom, poľskom a anglickom jazyku priamo v expozícii. Prístup k múzeu je bezbariérový – chodník s plynulým nájazdom umožňuje vstup do múzea osobám s obmedzenou mobilitou alebo ľuďom používajúci invalidný vozík. V interiéri múzea je k dispozícii schodolez. Šírky dverí sú prispôsobené bezbariérovému vstupu a umožňujú vstup na invalidnom vozíku.

Múzeum momentálne nedisponuje bezbariérovým prístupom k ubytovacím jednotkám, avšak do budúcnosti je plánované jeho zavedenie aj s využitím rôznych možností podpory (napr. formou verejnoprospešných príspevkov). Súčasťou plánovanej obnovy ďalších objektov NKP je aj izba pre imobilných návštevníkov na 1. podlaží rekonštruovanej časti, ktorá bude upravená na bezbariérový vstup a užívanie osobami s obmedzenou alebo nulovou mobilitou, vrátane používateľov invalidného vozíka.

Slovenská filharmónia (SF)

SF sa snaží o vytvorenie prostredia pre plné zapojenie osôb so zdravotným postihnutím do spoločenského života na princípoch rovnosti. Pre ľudí so zrakovým postihnutím (nevidiaci a slabozrakí) je v priestoroch vstupného foyeru situovaný elektronický rozprávajúci dotykový rám. Táto hapticko-zvuková pomôcka je umiestnená na podstavci a návštevník si s ňou môže sadnúť. Je vybavená reproduktorom a funguje na báze vkladania reliéfnych platní – s reliéfom Reduty, budovy Slovenskej filharmónie a Koncertnej sály Slovenskej filharmónie. Umožňuje, tak návštevníkom vnímanie budovy a sály hmatom, sluchom aj zrakom. Pomôcka bola predstavená pred Koncertom bez bariér, ktorý sa uskutočnil v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska. Bulletin ku koncertu bol v Braillovom písme. Koncert bez bariér je súčasťou každej koncertnej sezóny.

Do koncertných sál sa návštevníci môžu komfortne a bezbariérovým dopraviť výťahom, ktorý je vybavený označením v Braillovom písme. Pri každom koncerte je taktiež prítomný školený tím asistentov, ktorí sú pripravení na požiadanie poskytnúť asistenciu počas pohybu v priestoroch Reduty – či už ide o pomoc s orientáciou, sprievod na miesto v sále alebo iný druh osobnej podpory.

V oblasti propagácie a hlavne pri printových výstupoch SF prihliada na to, aby bola uľahčená čitateľnosť textov s väčším typom písma a ich sprístupnením v elektronickej forme, tak ako pre slabozrakých a aj všetkých seniorov, ktorí tvoria najväčšiu časť publika SF.

Vyhlasenie o prístupnosti webu SF: <https://www.filharmonia.sk/vyhlasenie-o-pristupnosti>

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči (SKN)

Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči v ostatných rokoch nepodstúpila výraznejšiu rekonštrukciu priestorov, v rámci ktorej by bolo možné aplikovať prvky debarierizácie a sprístupnenia osobám so zdravotným postihnutím. Posledný väčší architektonický projekt, chodník pred sídelnou budovou na Štúrovej ulici, je opatrený orientačnou vodiacou líniou pre

nevidiacich. Vnútorne priestory obidvoch budov knižnice (Štúrova ulica 36, Námestie Majstra Pavla 32) sú zabezpečené prvkami prístupnosti resp. opatreniami súvisiacimi s prístupnosťou:

- miestnosti a priestory v budove na Štúrovej ulici sú označené popisnými tabuľkami v Braillovom písme a zväčšenej čiernotlači;
- na chodbách v budove na Štúrovej ulici sú na strategických miestach umiestnené vodiace držadlá pozdĺž stien pre lepšiu orientáciu a bezpečnejší pohyb osôb so zrakovým znevýhodnením;
- priestory chodieb na Štúrovej ulici sú zdržiavané tak, aby boli spravidla bez prekážok, zabezpečujúc tak voľný a bezpečný pohyb zamestnancov i návštevníkov so zdravotným postihnutím;
- v chodbe na prízemí budovy na Námestí Majstra Pavla sú umiestnené nájazdová rampa a zdvíhacia plošina pre imobilných čitateľov a návštevníkov;
- v budove na Námestí Majstra Pavla je stála expozícia Izba Mateja Hrebendu opatrená braillovými popismi a 3D modelom sochy Mateja Hrebendu. Texty o výstave sú sprístupnené aj vo forme zvukových nahrávok;
- priestory na Štúrovej ulici nie sú prispôsobené na návštevu osôb s fyzickým postihnutím;
- z kapacitných dôvodov knižnica neposkytuje asistenciu či živé sprevádzanie s tlmočením do slovenského posunkového jazyka; je však pripravená poskytnúť asistenciu čitateľom so zrakovým postihnutím;
- knižnica neustále zdokonaľuje svoje webové sídlo tak, aby bola zabezpečená jeho plná prístupnosť pre osoby so zdravotným postihnutím, pričom na základe poslanca knižnice je zabezpečená maximálna prístupnosť webového sídla pre osoby so zrakovým postihnutím;
- všetky knihy na fyzických nosičoch (papier, CD) sú opatrené popisnými štítkami v Braillovom písme aj zväčšenej čiernotlači;

SKN od 15. decembra 2020 plní úlohy Slovenskej autority pre Braillovo písmo (SABP). Týmto aktom si Slovenská republika splnila záväzok vytvorenia národnej autority Braillovho písma, ktorá má zaručiť existenciu štandardizovaného unifikovaného Braillovho písma potrebného na rozšírenie jeho používania pri vzdelávaní, zamestnávaní a v aplikáciách informačných a komunikačných technológií. SABP sa zaoberá štandardizáciou Braillovho písma a hmatovej grafiky na Slovensku, vypracúvaním pravidiel ich používania, ale aj propagáciou používania Braillovho písma a hmatovej grafiky všade tam, kde je ich využitie potrebné.

SKN venuje osobitnú pozornosť metodickému poradenstvu a poskytovaniu svojich služieb na sprístupňovanie informácií v Braillovom písme, hmatovej grafike, vo zväčšenej čiernotlači, vo zvuku či obraze mnohým výchovno-vzdelávacím, kultúrnym a ďalším inštitúciám na Slovensku – školy, múzeá, galérie, štátne úrady, organizácie verejnej správy a samosprávy, občianske združenia atď., napr. sprístupňovanie hmatových výstav s braillovými popismi a audiokomentárom, výroba orientačných plánov, pôdorysov verejných budov, označovanie historických pamiatok či prostriedkov verejnej dopravy.

Slovenská národná galéria (SNG)

V budove SNG v Bratislave sú k dispozícii verejné označenia v Braillovom písme: tlačidlá výtahu v galérii a administratívnej budove; v expozícii Sakrálné umenie sa nachádzajú dve dotykovo-zvukové pomôcky k dielam Madona s anjelmi z Popradu a Extáza sv. Terézie, primárne určené

pre nevidiacich a slabozrakých. Reliéfne kópie diel, ktoré je možné preskúmať hmatom spolu s audiokomentárom.

Webové sídlo SNG je v zrozumiteľnom a čitateľnom texte. K dispozícii je tiež mobilná aplikácia Atlas (vytvorená v rámci projektu Ako porozumieť digitálnym zbierkam, ktorý skúma ako môžu digitálne technológie rozšíriť zážitok z návštevy galérie a využíva princípy digitálneho storytellingu v práci s online zbierkami). Počas prehliadky sú k dispozícii kartičky s textom o expozícii.

Vstupy do budovy SNG sú bezbariérové. Návštevníci môžu využiť možnosť zapožičania invalidného vozíka a prenosných galerijných sedačiek. Pre bezbariérovú navigáciu či asistenciu je možné sa obrátiť na personál SNG vo vstupnej hale označený zeleným odznakom. K dispozícii sú 3 toalety pre osoby so zdravotným postihnutím a 2 vyhradené parkovacie miesta.

SNG - Schaubmarov Mlyn v Pezinku: K dispozícii je aplikácia v podobe nasnímania QR kódu, ktorá návštevníka presmeruje na zvukovú nahrávku v anglickom jazyku. Vstup pre osoby s obmedzenou schopnosťou pohybu je možný cez bočný vstup. SNG ponúka možnosť živej asistencie pre osoby so zdravotným postihnutím. Pre osoby so zdravotným postihnutím je vyhradené parkovanie.

SNG – Kaštieľ Strážky v Spišskej Belej-Strážky: Prístup do výstavných priestorov nie je bezbariérový. SNG ponúka možnosť živej asistencie. Počas prehliadky sú k dispozícii kartičky s textom o expozícii.

SNG – Zvolenský zámok: K dispozícii je mobilná aplikácia Atlas.

SNG – Galéria Ľudovíta Fullu je zatvorená z dôvodu rekonštrukcie.

Slovenská národná knižnica (SNK)

SNK zamestnáva zamestnancov so zníženou pracovnou schopnosťou a venujeme osobitnú pozornosť osobám so zdravotným znevýhodnením vytváraním vhodných pracovných podmienok, ktoré zohľadňujú ich osobité potreby a požiadavky. Budova má pre svojich zamestnancov a návštevníkov zriadený bezbariérový vstup, k službám pre ľudí s fyzickým postihnutím je k dispozícii výťah a bezbariérová toaleta. Vo výpožičných službách a v študovni Zlatá niť je k dispozícii indukčná slučka pre osoby s načúvacími prístrojmi alebo s kochleárnym implantátom s funkciou „T“ (cievka), ktoré získajú kvalitný a zrozumiteľný zvuk. V študovni Zlatá niť je umiestnená čítacia lupa pre slabozrakých. Vo výpožičných službách je k dispozícii výškovo nastaviteľný stôl a výškovo nastaviteľná stolička pre osoby s fyzickým postihnutím. Výhodou je vlastné parkovisko, ktorým SNK disponuje, a má ho vyhradené pre zamestnancov a návštevníkov sídelnej budovy, vrátane vyhradených parkovacích miest pre držiteľov preukazu osoby s ťažkým zdravotným postihnutím.

Slovanské múzeum A. S. Puškina v Brodzanoch má formou aplikácie SmartGuide zabezpečeného digitálneho audio sprievodcu expozíciou, ktorý môžu využiť aj ľudia so zdravotným postihnutím.

Slovenská ústredná hvezdáreň (SÚH)

SÚH pri sprístupňovaní informácií pre verejnosť prostredníctvom online priestoru dodržiava na svojom webovom sídle zákon č. 95/2019 Z. z. o informačných technológiách vo verejnej správe a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, ktorý stanovuje aj spôsob zverejňovania vo forme prístupnej pre ľudí so zrakovým postihnutím.

SÚH nedisponuje popismi vystavených exponátov v Braillovom písme, pre ľudí so zrakovým postihnutím realizuje program s priamym verbálnym kontaktom lektora s návštevníkmi a v prípade programu v planetáriu výberom fulldome filmu tak, aby bol čo najviac verbálne opisný.

Pre návštevníkov so sluchovým postihnutím SÚH disponuje krátkymi popismi vystavených exponátov a tiež každý exponát má jedinečný QR kód, kde je rozšírený popis prostredníctvom aplikácie. Výber fulldome filmov pre túto skupinu návštevníkom je zameraný na také projekcie, ktorých obsahová informačná úroveň je zameraná viac vizuálne.

Podiel návštevníkov SÚH, ktorí sú osobami s ťažkým zdravotným postihnutím, predstavuje asi 2 % z celkového počtu návštevníkov. SÚH sa snaží priebežne vylepšovať podmienky pre prístup návštevníkom so zdravotným postihnutím, takéto opatrenia si však vyžadujú finančné náklady, ktorými v súčasnosti SÚH nedisponuje.

Slovenské literárne centrum (SLC)

SLC sídli v prenajatých priestoroch v budove v správe Národného osvetového centra (NOC). Podujatia organizované SLC majú v rozhodujúcej miere charakter „čítačiek“ alebo prednesov poézie slovenských autorov. Takmer každé podujatie sa uskutočňuje v priestoroch, ktoré sú momentálne k dispozícii, sú to vo väčšine knižnice alebo klubovne. Nie sú to stále priestory využívané na účely SLC. Preto SLC nemá možnosť vybavovať ich označeniami pre slabozrakých a nevidiacich.

Slovenské centrum dizajnu (SCD)

SCD prišlo v dôsledku konsolidácie o podkrovné priestory v objekte na Kollárovom námestí 10, kde bola inštalovaná prvá stála expozícia slovenského dizajnu s názvom 100 rokov dizajnu na Slovensku. Aktuálne SCD finalizuje novú expozíciu v priestoroch Galérie dizajnu Satelit. Táto expozícia bude verejne prístupná, s odborným výkladom zabezpečeným sprievodcami – predčítavateľmi.

SCD plánuje osadenie popisiek a orientačných tabúl v Braillovom písme a pracuje na modernizácii webového sídla, databázy slovenského dizajnu a digitálnej knižnice materiálov, ktoré budú upravené v súlade s aktuálnymi štandardmi prístupnosti.

Slovenské národné divadlo (SND)

SND v rámci svojich možností dlhodobo uplatňuje opatrenia zamerané na sprístupňovanie kultúrnych podujatí osobám so zdravotným znevýhodnením. Vstupy do administratívnych a umeleckých priestorov SND sú bezbariérové. Všetky pravidlá týkajúce sa prístupu imobilných návštevníkov, parkovacích miest a asistencie sú dostupné na webovej stránke SND.

Súčasný web SND nespĺňa požiadavky prístupnosti. Je však spracovaný opis zákazky pre nový web, ktorý reflektuje aj potreby znevýhodnených skupín (napr. pre nevidiacich asistenčné funkcie vrátane preklápania textu do akustickej podoby, pre nepočujúcich titulky vo videách, vrátane cudzieho jazyka). Projekt je pripravený, čaká sa na finančné krytie a spustenie verejného obstarávania. Na súčasnom webe je dostupná sekcia pre imobilných návštevníkov vrátane Smernice č. 3/2018, ktorá rieši vstup, sprievod, parkovanie a prístupnosť do budov a sál.

Pred predstaveniami sú prítomní uvádzači (foyer, sály), ktorí zabezpečujú asistenciu aj pre návštevníkov so špeciálnymi potrebami.

SND sprístupňuje svoje priestory a služby divákovi so zdravotným znevýhodnením v rozsahu aktuálnych možností. Rozpracovaný projekt nového webu má ambíciu výrazne posunúť dostupnosť online služieb smerom k plnohodnotnej inklúzii nevidiacich, slabozrakých a nepočujúcich divákov. Jeho realizácia je podmienená finančným krytím.

Činohra SND spolupracuje s OZ Zrakáč – inscenácie prispôbené pre nevidiacich, vydané brožúry aj v Braillovom písme. Opera SND organizuje dramaturgické úvody a sprístupňuje bulletiny aj v elektronickej podobe vhodnej pre akustické čítačky. Balet SND v spolupráci s OZ Od podlahy realizoval projekt Luskáčik pre nevidiacich – mobilná aplikácia s komentárom diania na javisku v reálnom čase; doplnkové haptické aktivity umožňujúce zrakovým znevýhodneným divákovi zoznámiť sa s tanečníkmi aj pohybom.

SND na predstaveniach nevyužíva služby profesionálnych tlmočníkov slovenského posunkového jazyka; využíva sa titulkovacie zariadenie. Tlmočníkov slovenského posunkového jazyka využívajú Umelecko-dekoračné dielne SND, ktoré zamestnávajú aj nepočujúcich pracovníkov.

Slovenské národné múzeum (SNM)

Všetky výstavy otvorené v SNM – Archeologickom múzeu: Výstava Longinus – Po stopách legionárov ponúka niekoľko vizualizácií premietaných v slučke na monitoroch, ktoré sú opatrené titulkami. Výstava obsahuje aj niekoľko haptických exponátov využiteľných pre osoby so zrakovým postihnutím.

SNM + Múzeum kultúry karpatských Nemcov v Bratislave poskytuje pre osoby so zdravotným znevýhodnením živú asistenciu a sprevádzanie po expozícii a výstavnom priestore múzea.

SNM – Prírodovedné múzeum v Bratislave pripravuje v aktuálnom kalendárnom roku 2025 paleontologickú výstavu pre žiakov s poruchou zraku a nevidiacich Dotknime sa minulosti. V rámci výstavy bude zabezpečený sprievodný text v Braillovom písme pre každý exponát, ako aj iné potrebné prvky pre ľahkú orientáciu, správne a pútavé porozumenie obsahu. Zároveň je budova na Vajanského nábřeží vybavená bezbariérovým prístupom z bočnej strany/budovy, na každom poschodí je k dispozícii aj výťah.

SNM – Historické múzeum v Bratislave má k dispozícii informačný systém v ľahko čitateľnom texte a v jasnej tlači. Jednotlivé časti/vybrané exponáty výstav a expozície sú prezentované v Braillovom písme aj v slovenskom posunkovom jazyku cez videá v QR kódach. Vzdelávacie programy s lektorom sú ponúkané pre návštevníkov so špeciálnymi potrebami. Tento rok (2025) pribudnú vo vstupnom priestore múzea dva modely Bratislavského hradu pre nevidiacich.

V marci 2024 bola vydaná publikácia „Rimania na dotyk. Dejiny, spoločnosť, kultúra. Kniha pre nevidiacich a slabozrakých“, ktorej autorom je kurátor SNM – Historického múzea Juraj Kucharík. Nosné témy kapitol sú v knihe realizované ako súťaž – čiernotlač (v prav. dlážkach jasnej tlače) a Braillovo písmo. Témy podkapitol sú riešené formou audio záznamu. Tie sú dostupné na prílohovom CD a cez QR odkazy v knihe. Zbierkové predmety sú prezentované formou fotografie – výrezom v kontraste s bielym podkladom. Fotografia je prekrytá dotykovým reliéfnym obrázkom. Knihu vydalo vydavateľstvo Slovenského národného múzea, pričom výrobu realizovala Slovenská knižnica pre nevidiacich Mateja Hrebindu v Levoci. Realizácia bola financovaná z finančných prostriedkov MK SR na edukáciu detského a mládežníckeho publika/návštevníkov.

SNM – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave zabezpečuje bezbariérový prístup pre ľudí s fyzickým postihnutím do priestorov expozícií a výstav v Kaštieli II. Madácha v Dolnej

Strehovej, Pamätnom dome Kálmána Mikszátha v Sklabinej a na prízemí Brämerovej kúrii v Bratislave

SNM – Múzeum židovskej kultúry v Bratislave má zabezpečený bezbariérový prístup do budovy múzea. Bezbariérový prístup do expozícií je riešený výťahom a nájazdovými plošinami. Vzhľadom na to, že na priamy vstup do expozičných priestorov múzea je nutné prekonať jeden menší schod - múzeum vie zabezpečiť asistenciu. Použitie výťahu je dostupné osobám so zdravotným postihnutím (vhodné aj pre zrakovo znevýhodnené osoby – reliéfne označenie tlačidiel a použitie Braillovho písma). Podujatia a služby sú prístupné ľuďom v sprievode vodiaceho alebo asistenčného psa.

SNM – MŽK - Múzeum holokaustu v Seredi má zabezpečené bezbariérové vstupy vo všetkých svojich priestoroch. Expozície a výstavy múzea sa nachádzajú v 5 jednopodlažných budovách. Na vstup do budov je nutné prekonať 1 či 2 schody, pre pohybovo znevýhodnených návštevníkov je to umožnené pomocou prenosných kovových rámp. Vo vnútri budov je prechod plynulý bez nutnosti prekonávať nejaké výškové rozdiely či zúžené priestory. Múzeum disponuje aj toaletou pre osoby so zdravotným postihnutím. Pre návštevníkov so sluchovým postihnutím sú v troch expozíciách/budovách umiestnené QR kódy, ktoré môžu návštevníci nasnímať buď pomocou vlastných telefónov alebo pomocou tabletu, ktorý si vedľa bezplatne zapožičať na recepcii múzea. Aktuálne sú k dispozícii 2 takéto tablety. Následne návštevník postupne prechádza expozíciou a sníma tieto kódy, a na obrazovke sa mu prehráva video v slovenskom posunkovom jazyku, kde získava informácie k danej téme či k predmetu.

SNM – Múzeum bábkarských kultúr a hračiek, hrad Modrý Kameň poskytuje návštevníkom so zdravotným postihnutím nasledovné možnosti: prehliadku múzea so sprievodcom; v časti expozícií sa nachádza mobilná aplikácia; prístupová rampa na výstavy, podujatia, prednášky; sociálne zariadenia vo východnom krídle kaštieľa; v severnom krídle kaštieľa je k dispozícii výťah do občerstvovacích a sociálnych zariadení; sociálne zariadenia sú vybavené aj pre osoby so zdravotným postihnutím.

SNM – Múzeum Červený Kameň v Častej zaradilo do svojho programu dva dni, počas ktorých sa budú zamestnanci venovať špeciálne osobám so zdravotným postihnutím: 4. október: Kameň pre nepočujúcich (v spolupráci s Centrom bezbariérovej komunikácie); 15. november Kameň pre nevidiacich (v spolupráci s Úniou nevidiacich a slabozrakých Sloveska).

SNM – Spišské múzeum v Levoči poskytuje návštevníkom so zrakovým postihnutím hovorený lektorský výklad a osobitný prístup lektora, spočívajúci v sprístupňovaní expozícií a výstav múzea návštevníkom so špeciálnymi potrebami primeraným spôsobom, prihliadajúc pritom na charakter ich znevýhodnenia. Expozície múzea neobsahujú popisy v Braillovom písme.

Slovenské národné múzeum plánuje pokračovať so zabezpečovaním opatrení pre osoby so zdravotným znevýhodnením:

SNM – Múzeum Betliar v Betliari plánuje do budúcnosti zaviesť verejné označenie v Braillovom písme a v ľahko čitateľných formách, sprievodcovské a sprostredkovateľské služby, vrátane živej asistencie, prístupné informačné miesta a modernizáciu webových stránok, orientačný systém pre osoby so zrakovým postihnutím – umelé vodiace línie, varovné pásy pred schodmi, kontrastné značenie priestorov a prvkov, reliéfne označenie účelu miestností, akustický maják a podobne, ovládacie zariadenia výťahu čitateľné aj hmatom (reliéfne a Braillovo písmo), úpravy ďalších zariadení a priestorov s cieľom uľahčiť prístup do budov aj k poskytovaným službám.

SNM – Múzeum ukrajinskej kultúry vo Svidníku sa zapojilo do 2. hodnotiaceho kola výzvy MKSR-NP-1-2025 národného projektu „Obnova národných kultúrnych pamiatok vo vlastníctve štátu“ na predloženie cenovej ponuky na prípravu a výrobu popiskov v Braillovom písme a výrobu haptických modelov v rámci Rekonštrukcie kaštieľa – Galérie Dezidera Millyho.

SNM – Múzeum kultúry Maďarov na Slovensku v Bratislave plánuje realizovať v rámci programu Slovensko: Audio sprievodcu s QR kódmi a NFC čipmi: audio sprievodca s audio komentárom v slovenskej, maďarskej a anglickej jazykovej mutácii; PWA aplikácia pre Android, iOS, Windows a iMac funguje on-line aj off-line; 25 QR kódov, 5 NFC čipov (Úvod, 14 stanovíšť, 10 podstránok: otváracie hodiny, cenník, hrobka – pomník, slovenské audio k maďarským videám,...); zobrazenie mapy s vyznačenou trasou od kaštieľa k pomníku, možnosť aktualizácie a rozšírenia jazykových mutácií; Debariérizačné prvky audio sprievodcu: ovládanie mobilnej aplikácie Blind friendly (alternatívne texty, label,...) pre nevidiacich; QR kódy pre automatické spustenie audio komentára pre nevidiacich; NFC čipy spustia audio priložením mobilu bez nutnosti zaostrovať fotoaparát pre nevidiacich; kontrastné písmo s možnosťou zväčšovania pre slabozrakých a návštevníkov so sluchovým postihnutím; možnosť prehrať video v posunkovom jazyku pre nepočujúcich; jazyková debariérizácia (slovenská, maďarská, anglická); Popis Múzea kultúry Maďarskej menšiny pomocou posunkového jazyka: video v dĺžke 3 – 5 min., text v rozsahu cca 200 – 300 slov; Digitalizácia a následná tlač 3D modelov na 3D tlačiarňi: digitalizácia busty Imreho Madácha a ďalších 4 ks 3D objektov s následnou tlačou na 3D tlačiarňi (určené na spoznávanie pomocou hmatu); Rozprávajúce obrazy: Off-line mobilná aplikácia pre Android, ktorá pomocou rozšírenej reality „oživí“ 5 ks historických obrazov, na ktorých sa obraz roz-animuje na videu s audio komentárom pomocou umelej inteligencie – nevidiaci si môžu pomocou mobilného telefónu vypočúť audio komentár k jednotlivým obrazom bez nutnosti QR kódu; Haptická reliéfná mapa okolia kaštieľa: Reliéfná mapa okolia kaštieľa vo formáte A4 a legendou a popisom v Braillovom písme; Krátky popis múzea v Braillovom písme: Základný popis múzea a kaštieľa v Braillovom písme v rozsahu cca 400 – 800 slov.

Slovenské technické múzeum (STM)

STM poskytuje pre osoby so zdravotným znevýhodnením špecializované vzdelávacie programy a workshopy so živou asistenciou a sprievodcovskými službami vo vybraných expozíciách STM. Každoročne sú tieto programy dopĺňané a obmieňané o programy k vybraným aktuálnym výstavám v STM.

STM nemá verejné označenie v Braillovom písme. Informačné tabule typom, veľkosťou a farbou písma čiastočne zodpovedajú potrebám slabozrakých. V sídle STM je dostupná audio a mobilná aplikácia. Webové sídlo múzea je kompatibilné s čítačkami pre nevidiacich. STM v prípade potreby využíva služby externých tlmočníkov slovenského posunkového jazyka.

Bezbariérové vstupy do budov sú zabezpečené v STM-Múzeum dopravy v Bratislave a STM-Múzeum letectva v Košiciach. Čiastočne debariérizované vstupy sú v sídelnej budove STM v Košiciach a v STM-Múzeum Solivar v Prešove. Múzeum J. M. Petzvala v spišskej Belej a Múzeum kinematografie rodiny Shusterovej v Medzeve nemajú zabezpečený bezbariérový vstup.

Bezbariérové toalety sú návštevníkom k dispozícii v sídelnej budove STM v Košiciach, v STM-Múzeum Solivar v Prešove a v STM-Múzeum letectva v Košiciach.

STM predložilo návrh prioritného projektu na vybudovanie šikmej schodiskovej plošiny pre návštevníkov používajúcich invalidný vozík v sídelnej budove v Košiciach. Projekt zatiaľ nebol schválený a jeho realizácia závisí od pridelených finančných prostriedkov.

Slovenský filmový ústav (SFÚ)

SFÚ zabezpečil v Kine Lumière, v kine Slovenského filmového ústavu vstupy do verejných priestorov označené v Braillovom písme. V Kine Lumière prebieha projekt Kino bez bariér – ide o realizáciu projekcií pre ľudí so zrakovým a sluchovým znevýhodnením. Na týchto projekciách je zabezpečená živá asistencia (sprevádzanie osôb od zastávky MHD do Kina Lumière a po skončení filmu na zastávku MHD); audiokomentár pre ľudí so zrakovým znevýhodnením; deskriptívne titulky pre ľudí so sluchovým znevýhodnením a indukčná slučka; prístupná a prehľadná stránka kinobezbarier.sk s programom bezbariérových projekcií; preklad diskusií a sprievodných podujatí do slovenského posunkového jazyka; bezbariérový vstup na projekcie. Za obdobie roka 2025 (do 31.8.2025) bolo zrealizovaných 31 projekcií filmov pre osoby so zdravotným postihnutím.

Na stránkach časopisu FILM.SK je k dispozícii funkcia TEXT TO SPEECH, aby bol jeho obsah dostupný aj osobám so zrakovým postihnutím. V auguste 2025 bol dodávateľom programátorských prác predložený návrh finálneho technického riešenia s konkrétnym neurónovým syntetickým hlasom a ten bol následne odsúhlasený redakčnou radou časopisu. Na základe tohto kroku dôjde k založeniu účtu SFÚ u organizácie Open AI, vďaka čomu SFÚ za príslušný mesačný poplatok získa oprávnenie na využívanie služieb umelej inteligencie a bude tak môcť pripravovanú službu aplikovať na celý budúci obsah internetovej stránky, pričom s plnohodnotným sprevádzkovaním funkcie text to speech počíta od novembra 2025.

SFÚ vydal kolekciu 8 filmov na nosičoch DVD s audiokomentármi pre nevidiacich a slabozrakých recipientov v náklade 550 ks - za účelom efektívnej distribúcie pripravovaných kolekcí s ôsmimi filmami na nosiči DVD z produkcie SFÚ bola nadviazaná komunikácia s Úniou nevidiacich a slabozrakých Slovenska a so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči. Ich prostredníctvom budú kolekcie filmov s audiokomentármi sprístupnené pravidelným návštevníkom knižnice a vďaka ôsmim regionálnym centráм únie doručené aj konkrétnym zrakovo znevýhodneným používateľom bezodplatne. V celkovom objeme pôjde o 550 ks kolekcí s 8 filmami (spolu 4400 nosičov DVD), ktorých obal bude označený aj Braillovým písmom. Distribúciu nosičov, ktoré sú aktuálne vo výrobe, plánujeme na začiatok decembra 2025.

Slovenský ľudový umelecký kolektív (SLUK)

SLUK má vo svojich priestoroch zabezpečený bezbariérový vstup a vyhradené miesta pre osoby so zdravotným postihnutím. V spolupráci so Slovenskou knižnicou pre nevidiacich Mateja Hrebandu v Levoči SLUK pripravuje intuitívne označenie sídelnej budovy a divadla tabuľkami v Braillovom písme. SLUK vie zabezpečiť asistenciu pre osoby so zdravotným postihnutím pri všetkých divadelných a filmových predstaveniach v Divadle SLUK.

Predstavenie Gašparko je na vyžiadanie dostupné aj s tlmočením do slovenského posunkového jazyka. Slávnostné galaprogramy SLUK-u sú tlmočené do slovenského posunkového jazyka.

SLUK osobám so zdravotným postihnutím umožňuje rozvíjať a využívať ich tvorivý, umelecký a intelektuálny potenciál prostredníctvom spolupráce s Nadáciou Adeli v rámci projektu Tancom k

sebe, zároveň je spoluorganizátorom Festivalu No Barriers s občianskym združením Pohyb bez bariér.

Štátna filharmónia Košice (ŠFK)

ŠFK si uvedomuje dôležitosť zabezpečovania prístupnosti kultúrnych podujatí pre všetkých návštevníkov vrátane osôb so zdravotným znevýhodnením a snaží sa rozvíjať inkluzívne prostredie, v ktorom je klasická hudba dostupná čo najširšiemu publiku.

Webové sídlo ŠFK je technicky prispôsobené pre používateľov so zrakovým postihnutím, čím umožňuje prístup k informáciám o koncertoch a aktivitách organizácie.

Počas koncertov ŠFK zabezpečuje individuálnu asistenciu prostredníctvom uvádzačskej služby, ktorá je pripravená pomôcť návštevníkom so špecifickými potrebami pri orientácii v priestoroch koncertnej sály a pri usádzaní.

Pri plánovaní ďalšieho rozvoja služieb organizácia sleduje možnosti zavádzania ďalších foriem podpory v oblasti sprístupňovania, aby rozširovala komfort a dostupnosť podujatí pre všetkých návštevníkov.

Štátna opera (ŠO)

ŠO z dôvodu dlhodobého nedostatku finančných prostriedkov a pripravovanej rekonštrukcie doteraz nebola schopná zabezpečiť sprístupnenie predstavení pre divákov so zrakovým postihnutím vrátane označenia budovy a jej priestorov v Braillovom písme. K dispozícii nie je ani živá asistencia, ani profesionálni tlmočníci slovenského posunkového jazyka.

Dostupnosť pre návštevníkov so zdravotným postihnutím je momentálne obmedzená na poskytnutie synchrónnych tituliek všetkých inscenácií a pohyblivej plošiny pre imobilných divákov na vozíku.

Pri tvorbe webovej stránky sa ŠO riadi medzinárodnými štandardmi WCAG 2.2 (Web Content Accessibility Guidelines) na úrovni zhody AA.

ŠO si uvedomuje potrebu komplexných riešení v prístupnosti pre osoby so zdravotným postihnutím – v tejto súvislosti vypracovala a podala návrh projektu na sprístupnenie detskej opery Kocúr v čižmách od Xaviera Montsalvatgeho prostredníctvom moderných a inovatívnych riešení (profesionálny audioprepis aktuálneho diania na javisku, vrátane deja, emócií postáv, scénografických prvkov a atmosféry predstavenia), ktoré by eliminovali bariéry v prístupe k opernému umeniu. Tento projekt však zatiaľ nebol schválený a bez dodatočnej finančnej podpory ho ŠO nebude schopná zrealizovať.

Štátna vedecká knižnica v Banskej Bystrici (ŠVKBB)

Vzhľadom na nedostatok finančných prostriedkov a konsolidáciu spočívajúcu aj v znížení počtu zamestnancov, ŠVKBB už nerealizuje také množstvo a rozmanitosť podujatí a služieb ako v minulosti.

ŠVKBB nemá zabezpečené verejné označenia v Braillovom písme, iba v ľahko čitateľných formátoch. Knižnica neposkytuje možnosť živej asistencie, sprievodcov ani predčítateľov. Knižnica nezamestnáva žiadneho tlmočníka slovenského posunkového jazyka.

Webové sídlo knižnice spĺňa pravidlá prístupnosti podľa zákona o informačných systémoch verejnej správy. Propagačné materiály sú dostupné v digitálnej podobe.

ŠVKBB má zabezpečený bezbariérový prístup do objektu knižnice. Hrany schodov v interiéri sú zvýraznené kontrastnou farbou, schodiská majú oddychové plochy. V budove sa nachádza bezbariérový výťah s reliéfnym označením tlačidiel. Prechody medzi miestnosťami sú bezbariérové a v budove sa nachádza hygienické zariadenie pre osoby so zdravotným postihnutím. Služby knižnice sú prístupné aj osobám so zdravotným postihnutím v sprievode vodiaceho alebo asistenčného psa. Pri realizácii podujatí je vyhradené miesto aj pre osoby so zdravotným postihnutím. Knižnica poskytuje pre osoby so zdravotným postihnutím zľavy na vstupné a zápisné. ŠVKBB sa venuje aj organizácii aktivít pre seniorov a osoby so zdravotným znevýhodnením – tréningy pamäti, veda v hračkách, exkurzie, dotyky s hudbou, akadémia európskeho seniora, galéria v podkroví.

Literárne hudobné múzeum ako špecializovaný organizačný útvar ŠVKBB disponuje expozíciou so zvukovými nahrávkami, ktorá však pre zlý technický stav dotykových panelov má obmedzené využitie. V expozícii Ľudové hudobné nástroje, Bábkarsky salón, Múzeum – domov múz, Hudobné átrium sú k dispozícii lektori, ktorí vysvetlia a prevedú návštevníkov expozíciami vhodnými pre osoby so zdravotným znevýhodnením. Interaktívna výstava Vedecká hračka sa presunula do priestorov, ktoré nie sú dostupné bezbariérovo.

ŠVKBB organizuje v dňoch 7. – 9. októbra 2025 medzinárodný odborný seminár pod názvom Inklúzia – sprístupňovanie – služby. Výmena skúseností knižníc krajín V4. Podujatie finančne podporil Vyšehradský fond a Slovenská asociácia knižníc. Seminár bude zameraný na podporu a výmenu skúseností krajín V4 v oblasti aktivít pre rôzne marginalizované skupiny používateľov a návštevníkov knižníc a kultúrnych inštitúcií. Seminár sa bude venovať hlavným témam ako: inklúzia, sprístupňovanie, seniori, zdravotne znevýhodnení návštevníci, špeciálne inkluzívne programy a vzdelávanie, projektový manažment, migranti a ďalšie podnetné informácie. Okrem knihovníkov sa o svoje skúsenosti a poznatky podelia aj tréneri pamäti, sociológovia, liečební pedagógovia, psychológovia, projektoví manažéri a ďalší odborníci. Jeho súčasťou budú prednášky a prezentácie, interaktívne workshopy, diskusné kluby, sprievodné aktivity: prehliadka historického Župného domu a pamätihodností mesta. Zúčastní sa ho takmer stovka odborníkov z krajín V 4. Cieľom organizátorov je podpora dostupnosti kultúry znevýhodneným osobám, rozvoj ich kultúrnych potrieb, podiel na spoločenskej participácii a inklúzii. Vzdelávacie a zážitkové aktivity, ktorými organizátori cieľovej skupine sprostredkujú vnímanie vonkajšieho a vnútorného sveta cez literárnu, výtvarnú, fotografickú a inú kreatívnu činnosť, ich sebarealizácia, tvorivé využívanie voľného času i verejná prezentácia pocitov znevýhodnených môže napomôcť ich celkovej spoločenskej participácii a uplatnení v živote.

Štátna vedecká knižnica v Košiciach (ŠVKKE)

ŠVKKE má zabezpečenú prístupnosť svojho webového sídla a prístupnosť jeho aplikácií podľa pravidiel WCAG, ktoré náhodným testovaním overuje MIRRI SR.

Knižničný fond ŠVKKE neobsahuje dokumenty v Braillovom písme ani zvukové dokumenty. Vernisáže ojedinelých výstav knižnica netlmočí do slovenského posunkového jazyka, dôvodom je nedostatok finančných prostriedkov.

Najväčším problémom knižnice je fyzická prístupnosť hlavnej budovy, ktorú knižnica nedokáže zabezpečiť bez celkovej rekonštrukcie objektu, ktorý je národnou kultúrnou pamiatkou. Pre ľudí s fyzickým postihnutím je prístupné iba prízemie hlavnej budovy. Štúdia obnovy a rekonštrukcie

objektu počíta s výťahmi, toaletami a mobiliárom prístupnými pre osoby so zdravotným postihnutím. Termín obnovy budovy však nie je známy pre nedostatok finančných prostriedkov.

Štátna vedecká knižnica v Prešove (ŠVKPO)

Prístupnosť budovy: Budova ŠVKPO je v súčasnosti bezbariérovo prístupná hlavným vstupom pre používateľov na oddelenie služieb, ktorý je vybavený nájazdovou rampou, automatickými dverami a výťahom. Ešte v roku 2025 plánuje ŠVKPO realizáciu projektu zabezpečiť aj ďalší bezbariérový prístup, čím sa zvýši celková dostupnosť našich priestorov pre používateľov a návštevníkov.

Verejné označenia: Niektoré priestory (napr. výťah, toalety) sú označené vizuálne kontrastne a v ľahko čitateľnej forme. Označenia v Braillovom písme zatiaľ nie sú zavedené, ale knižnica ich plánuje doplniť v blízkej budúcnosti.

Asistenčné služby: Zamestnanci knižnice sú pripravení poskytnúť návštevníkom so špeciálnymi potrebami asistenciu – sprievod po budove, pomoc pri orientácii či objednávaní/výbere kníh – po predchádzajúcom ohlásení.

Webové sídlo: Webová stránka knižnice je prístupná pre používateľov čítačiek obrazovky. Okrem toho je k dispozícii aplikácia „Spoznajte našu knižnicu“, ktorá je dostupná priamo na prostredníctvom webstránky knižnice a obsahuje hlasový výstup, čím zvyšuje orientáciu v priestore aj pre osoby so zrakovým znevýhodnením. V blízkej budúcnosti knižnica plánuje doplniť aj verziu webu v ľahko čitateľnom texte. <https://svkpo.3-d.sk/?html5=only>

Informačné automaty a mobilné aplikácie: Knižnica momentálne nedisponuje informačnými automatmi ani mobilnou aplikáciou.

Tlmočníci posunkového jazyka: V prípade potreby vie knižnica zabezpečiť sprostredkovanie kontaktu na tlmočníka slovenského posunkového jazyka v spolupráci s externými partnermi.

Štátny komorný orchester Žilina (ŠKO)

ŠKO Žilina má zabezpečený bezbariérový vstup do sály Domu umenia Fatra, bezbariérové WC vo foyeri pred sálou Domu umenia Fatra, bezbariérový vstup do pokladnice ŠKO, zabezpečuje živú asistenciu a sprievodcov pre návštevníkom so zdravotným postihnutím a poskytuje zľavy a benefity pre osoby so zdravotným postihnutím. Webové sídlo ŠKO je prispôbené pre osoby so zrakovým postihnutím. Z finančných dôvodov ŠKO Žilina nedisponuje verejným označeniami v Braillovom písme, čo sa snaží kompenzovať práve asistenčnými službami.

ŠKO Žilina každoročne usporadúva v spolupráci s Lions Clubom benefičný koncert pre Úniu nevidiacich a slabozrakých Slovenska.

Tanečné divadlo Ifjú Szivek – Táncszínház (TDIS)

TDIS v septembri 2024 sprístupnilo svoje priestory po celkovej rekonštrukcii – budova je debariérizovaná, sú k dispozícii výťahy aj toalety pre osoby so zdravotným postihnutím.

Umelecký súbor Lúčnica (USL)

USL poskytuje zľavy pre návštevníkov so zdravotným postihnutím a v spolupráci s organizátormi ponúka individuálny prístup a operatívne riešenie problémov a potrieb osôb so zdravotným znevýhodnením na svojich kultúrnych podujatiach.

Prioritou Lúčnice v roku 2026 bude sprístupnenie webového sídla pre osoby so zrakovým postihnutím. Problémom je nedostatok finančných prostriedkov na realizáciu tohto zámeru.

Univerzitná knižnica v Bratislave (UKB)

Všetky objekty UKB v Bratislave pre služby verejnosti spĺňajú princíp bezbariérovosti, sú zabezpečené bezbariérovými rampami, plošinami, zábradliami a výťahmi. Pre osobnú asistenciu znevýhodnených používateľov a návštevníkov podujatí sú k dispozícii zamestnanci strážnej služby, ktorí poskytnú fyzickú asistenciu osobne, prípadne zabezpečia príchod konzultanta alebo zamestnanca, ktorý pomôže vybaviť všetky požiadavky a v prípade potreby predčíta a poskytne potrebnú odbornú pomoc. Vzhľadom na to, že objekty UKB sú národnými kultúrnymi pamiatkami a sú pamiatkovo chránené, je obmedzená možnosť pri umiestňovaní nápisov v Braillovom písme na vonkajšie a vnútorné steny objektov, preto knižnica prijala patrenia pri osobnej asistencii a špeciálnej starostlivosti o znevýhodnených návštevníkov.

Medzi používateľmi UKB eviduje 32 používateľov ZŤP-S a 242 používateľov ZŤP.

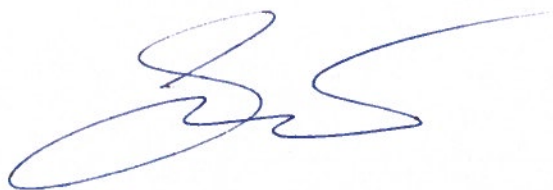
Napriek tomu, že UKB je univerzálnou vedeckou knižnicou a na rozdiel od Slovenskej knižnice pre nevidiacich Mateja Hrebendu v Levoči sa primárne nešpecializuje na literatúru pre ľudí so zrakový postihnutím, súčasťou jej knižničného fondu je 2 409 titulov publikácií v braillovom písme a 5 701 titulov zvukových kníh v počte 6 052 exemplárov.

Úsek elektronizácie a integrácie UKB priebežne sleduje a implementuje všetky odporúčania a normy pre prístupnosť informačných a komunikačných technológií so zohľadnením potrieb pre osoby so zdravotným postihnutím.

Ústredie ľudovej umeleckej výroby (ÚĽUV)

Webová stránka uluv.sk bola a je vyvíjaná v súlade s prístupnosťou pre nevidiacich a slabozrakých na základe Web Content Accessibility Guidelines – úroveň zhody minimálne AA (alt texty pre netextový obsah, ovládanie podstatných častí webu klávesnicou – kurzor nezostane zablokovaný na jednom prvku, možnosť zmeniť veľkosti textu na stránke); Smernice (EÚ) 2016/2012 o prístupnosti webových sídiel a mobilných aplikácií subjektov verejného sektora; Vyhlášky č. 78/2020 Z. z. Úradu podpredsedu vlády Slovenskej republiky pre investície a informatizáciu o štandardoch pre informačné technológie verejnej správy. Vyhlásenie o prístupnosti sa nachádza na adrese: <https://uluv.sk/formality/vyhlasenie-o-pristupnosti/>

S pozdravom

Vážená pani
Veronika Veslárová
poslankyňa
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1

Na vedomie:
Vážený pán
Richard Raši
predseda Národnej rady Slovenskej republiky
Národná rada Slovenskej republiky
Námestie Alexandra Dubčeka 1
812 80 Bratislava 1